

Konfidentsiaalsete andmete teaduslikel eesmärkidel edastamise kord

Kord kehtestatakse riikliku statistika seaduse § 38 lõike 6 alusel

1. Üldalused

- 1.1. Käesolev kord reguleerib kõikide Statistikaameti käsutuses olevate konfidentsiaalsete andmete, sõltumata nende kogumise allikast, levitamist teaduslikel eesmärkidel kasutamiseks vastavalt riikliku statistika seaduse (edaspidi RStS) §-le 38.
- 1.2. Programmiväliste statistikatööde tegemise käigus kogutud konfidentsiaalseid andmeid levitab Statistikaamet sama korra alusel.
- 1.3. Programmiväliseks statistikatöö tegemiseks liigituvad kõik tegevused, mis Statistikaametil tuleb teha konfidentsiaalsete andmete ettevalmistamiseks ja tulemi kontrolliks.
- 1.4. Vastavalt RStS § 20 on programmivälised statistikatööd tasulised.

2. Mõisted

- 2.1. **Konfidentsiaalsed andmed** on riikliku statistika seaduse mõistes andmed, mis võimaldavad tuvastada statistilise üksuse otseselt või kaudselt ja avalikustada seeläbi üksikandmeid.
- 2.2. **Statistilise üksuse saab otseselt tuvastada**, kui andmed sisaldavad kas statistilise üksuse nime, aadressi või isiku- või registrikoodi.
- 2.3. **Statistilise üksuse saab kaudselt tuvastada**, kui otsest tuvastamist võimaldavate tunnuste puudumisel on võimalik statistilist üksust tuvastada muude andmete alusel. Et otsustada, kas statistiline üksus on tuvastatav, võetakse arvesse kõik võimalused, mida kolmas isik võib eeldatavasti kasutada nimetatud statistilise üksuse tuvastamiseks.
- 2.4. **Statistiline üksus** on objekt või subjekt, keda või mida kirjeldavaid andmeid riikliku statistika tegemisel kogutakse, statistiliselt töödeldakse või levitatakse.
- 2.5. **Üksikandmed** on konkreetset statistilist üksust iseloomustavad detailsed andmed.
- 2.6. **Statistiline aimatavuse kontroll** on meetodite hulk, mis vähendab levitatavatest üksik- või koondandmetest isikute, ettevõtete või muude organisatsioonide tuvastamise ja sellega nende kohta käivate andmete aimamise riski. Põhilised meetodid on levitatavate andmete hulga piiramine, näiteks kõrgema tuvastamiseriskiga tunnuste eemaldamine andmetest, ja andmete teisendamine, näiteks andmete ümberkodeerimine, mikroagregeerimine.
- 2.7. **Statistilise üksuse tuvastamise risk** näitab, kui suur on tõenäosus andmestikust tuvastada üksikut objekti või subjekti ja seeläbi avalikustada tuvastatud üksuse andmed.
- 2.8. **Statistilise üksuse tuvastamise mõju** näitab, milliseid tagajärgi võib tekitada andmete avalikustamine tuvastatud üksusele, näiteks delikaatsete isikuandmete või ärisaladuse avalikuks tulek, ja Statistikaametile, näiteks maine kahjustamine.

3. Taotluse esitamine ja menetlemine

- 3.1. Teaduslikel eesmärkidel konfidentsiaalseid andmeid vajav juriidiline isik või asutus esitab Statistikaametile kirjaliku taotluse (näidis lisa 1).
- 3.2. Konfidentsiaalsete andmete teaduslikel eesmärkidel levitamise taotluste menetlemise ja taotlejate nõustamise korraldab Statistikaameti statistika levi osakond kirjeldatud menetluse korras (lisa 2).
- 3.3. Konfidentsiaalsete andmete teaduslikel eesmärkidel levitamise taotlused vaatab taotluste laekumise järjekorras läbi konfidentsiaalsusnõukogu, mille kutsub kokku statistika levi osakonna teenistuja.
- 3.4. Konfidentsiaalsusnõukogu kaalub taotluse põhjendatust ja teeb otsuse konfidentsiaalsete andmete teaduslikel eesmärkidel kasutamise võimaldamise kohta kümne tööpäeva jooksul kõigi taotluse hindamiseks vajalike dokumentide saamisest arvates.
- 3.5. Konfidentsiaalsusnõukogu kaalub iga taotletud andmekooslust kahest aspektist: statistilise üksuse tuvastamise risk ja statistilise üksuse tuvastamise mõju.
- 3.6. Konfidentsiaalsusnõukogu ettepanekul teeb Statistikaameti peadirektor otsuse andmete levitamiseks.
- 3.7. Statistikaameti statistika levi osakonna teenistuja teavitab taotlejat otsusest kirjalikult.
- 3.8. Taotluse rahuldamise korral sõlmib Statistikaamet enne andmete levitamist lepingu taotluse esitanud juriidilise isiku või asutusega. Vastavalt RStS § 38 lõikele 2 füüsilise isikuga nimetatud lepingut ei sõlmita.
- 3.9. Mitu korda konfidentsiaalsete andmeedastuslepingu tingimusi rikkunud juriidilise isiku või asutusega ei sõlmi Statistikaamet lepingut.

4. Konfidentsiaalsusnõukogu

- 4.1. Konfidentsiaalsusnõukogus on järgmised Statistikaameti teenistujad: peadirektori asetäitja, meetodika ja analüüsi osakonna juhataja, andmetöötluse ja registreerimise osakonna juhataja, ettevõtlus- ja põllumajandusstatistika osakonna juhataja, majandus- ja keskkonnastatistika osakonna juhataja, statistika levi osakonna juhataja, andmekaitse juhtivspetsialist, jurist.
- 4.2. Konfidentsiaalsusnõukogu esimees on Statistikaameti statistika levi osakonna juhataja.
- 4.3. Konfidentsiaalsusnõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on kõik nõukogu liikmed või nende asendajad. Otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega. Eriarvamused protokollitakse. Kui poolt ja vastu hääled jagunevad võrdselt, on otsustav esimehe hääl.
- 4.4. Töölt eemal viibimise ajal asendab konfidentsiaalsusnõukogu liiget ametijuhendiga määratud asendaja.

5. Konfidentsiaalsete andmete statistiline töötlemine, levitamine ja säilitamine

- 5.1. Statistikaamet valmistab ette teaduslikel eesmärkidel levitatavad andmed ja metaandmed.
- 5.2. Levitatavad andmed on maatrikskuju SPSS, STATA või tekstifailina, kus üks rida sisaldab ühe statistilise üksuse andmeid. Uuringu iga aasta kohta on eraldi andmefail. Andmetes on uuringu kood, uuringu aasta, statistilise üksuse unikaalne kood ning uuringu käigus kogutud ja arvutatud muutujad.

- 5.3. Levitatavad metaandmed sisaldavad muutujate kirjeldust (muutuja nimetus andmebaasis, sisu selgitus, muutuja tüüp, väärtuste vahemik, kasutatud klassifikaator või kodifikaator, tuletatud muutuja korral arvutuskäik), uuringu meetodika kirjeldust ja andmete kogumiseks kasutatud küsimustikke. Metaandmed tehakse kättesaadavaks koos andmetega.
- 5.4. Kõrge tuvastamise riski ja/või kõrge sensitiivsuse korral võib konfidentsiaalseid andmeid anda kasutada ainult turvalisel töökohal. Sellised andmestikud on muuhulgas rahva- ja eluruumide loenduse andmestik, töötasu struktuuriuuringu andmestik, edukus tööturul andmestik.
- 5.5. Madala tuvastamise riski ja madala sensitiivsuse korral võib konfidentsiaalseid andmeid anda kasutada ka irdseadmél.
- 5.6. Statistikaameti meetodika ja analüüsi osakond teeb aimatavuse kontrolli kõikidele tulemitele, mida kasutaja oma meiliaadressile soovib saada.
- 5.7. Kui tuleml sisaldab kaudselt tuvastatavaid andmeid, siis esimesel korral tehakse kasutajale hoiatus, järgmisel korral teatatakse sellest ka asutuse kontaktisikule.
- 5.8. Statistikaamet avaldab oma veebilehel statistikatööde ESMS kirjeldustes, milliste riiklike statistikatööde käigus kogutud konfidentsiaalsed andmed on teaduslikel eesmärkidel kasutamiseks süstematiseeritud ja metaandmetega varustatud.
- 5.9. Statistikaamet säilitab 25 aastat kõiki kasutajale teaduslikel eesmärkidel levitatud konfidentsiaalseid andmeid niisugusel kujul nagu need konkreetse uurimistöo jaoks kättesaadavaks tehti. Logifaile, kasutaja vahetulemusi ja muid tööfaile hoiab Statistikaamet lepingu lõppemise järgselt 1 aasta. Kui kasutaja soovib, et vahetulemusi või tööfaile hoitaks kauem kui aasta, siis katab kasutaja nende hoidmise kulu.
- 5.10. Teadusliku uurimistöo teostaja esitab Statistikaameti statistika levi osakonnale uurimistöo (artikkel, monograafia vms) avaldamiskoha viite, mille statistika levi osakond avalikustab Statistikaameti kodulehel.

6. Turvaline töökoht

- 6.1. Turvalised töökohad asuvad Statistikaameti kontoris Tallinnas Tatari 51 ja Tartus Ülikooli 1.
- 6.2. Turvalisi töökohti saab eelregistreerimise alusel kasutada tööpäeviti kella 9–16 või VPNtunneli kaudu ööpäevaringselt.
- 6.3. Turvalise töökoha arvutis on igal kasutajal iga uurimistöo kohta eraldi kaust (20 GB), kuhu kasutaja saab salvestada oma töö vahetulemusi ja mille varundamise tagab Statistikaamet. Igal kasutajal on juurdepääs ainult tema uurimistöo jaoks vajalikele andmestikele.
- 6.4. Turvalise töökoha arvutis ei ole kasutajal võimalust printida, faile välisele andmekandjale kopeerida ega Internetti kasutada.
- 6.5. Kui kasutajal on uurimistöo tegemiseks vaja turvalise töökoha arvutisse oma faile salvestada, siis teeb seda Statistikaameti statistika levi osakonna teenistuja.
- 6.6. Pärast Statistikaameti tehtud aimatavuse kontrolli saadab Statistikaameti meetodika ja analüüsi osakonna teenistuja uurimistöo tulemid kasutaja meiliaadressile. Turvalise töökoha kasutaja nõudmisel võib Statistikaameti meetodika ja analüüsi osakonna teenistuja uurimistöo tulemi edastada ka irdseadmél.

7. Täitmise kontroll

- 7.1. Selle korra täitmist kontrollib Statistikaameti statistika levi osakond.

Konfidentsiaalsete andmete taotluse näidis

Taotlus peab sisaldama järgmist teavet:

1. juriidilise isiku või asutuse nimi;
2. juriidilise isiku või asutuse registrikood;
3. uurimistöö nimetus;
4. uurimistöö eesmärk;
5. uurimistööks vajaliku statistikatöö nimetus või andmete loetelu;
6. loetelu andmetest, mis taotleja on saanud teistest allikatest ja mille linkimist taotletavate andmetega vajab;
7. uurimistöö käigus vastavaid andmeid kasutada soovivate isikute loetelu (nimi, isikukood, e-posti aadress);
8. lepingu allkirjastaja nimi ja amet;
9. kuidas tehakse avalikkusele kättesaadavaks uurimistöö tulemus (artikkel, monograafia vms);
10. andmete kasutamise tähtaeg ehk lepingu tähtaeg;
11. soovitud andmete formaat (SPSS, STATA, tekstifail).

(Allkiri)

Esindusõigusliku isiku nimi

Amet

Juriidilise isiku või asutuse nimi

Asukoht

Konfidentsiaalsete andmete taotluste menetlemise kord Statistikaametis

	Tegevus	Vastutaja	Tähtaeg
Uue uurimistöö algatamine			
1.	Juriidiline isik või asutus esitab taotluse konfidentsiaalsete andmete kasutamiseks konkreetse uurimistöö raames.	Teadusuuringut tegev asutus	T*
2.	Statistika levi osakond kontrollib, kas taotlus sisaldab kogu vajalikku teavet, esitab vajadusel täpsustavaid küsimusi ning annab nõu taotluse koostamiseks.	Statistika levi osakond koostöös metoodika ja analüüsi osakonnaga	T+2 tööpäeva
3.	Konfidentsiaalsusnõukogu vaatab taotluse läbi ja otsustab selle rahuldamise või tagasilükkamise.	Konfidentsiaalsusnõukogu	T+10 tööpäeva
4.	Positiivse otsuse või põhjendatud keeldumisotsuse väljasaatmine.	Statistika levi osakond	T+15 tööpäeva
5.	Konfidentsiaalsete andmete andme-edastuslepingu sõlmimine.	Statistika levi osakond koostöös metoodika ja analüüsi osakonnaga	Mõistliku aja jooksul
6.	Andmefailide ettevalmistamine (ainult juhul, kui tööks on vaja varem kasutamata andmeid), sh linkimine.	Metoodika ja analüüsi osakond koostöös teiste osakondadega	Mõistliku aja jooksul
Lepingu muutmine või lõpetamine			
7.	Juriidiline isik või asutus saadab taotluse lepingu muutmiseks (nt isikute lisamine või eemaldamine, andmete lisamine, lepingu pikendamine või lõpetamine).	Teadusuuringut tegev asutus	
8.	Taotluse vastuvõtmine ja registreerimine.	Statistika levi osakond	
9.	Taotluse menetlemine ja lepingusse muudatuste tegemine.	Statistika levi osakond	
10.	Vajadusel täiendavate andmete ettevalmistamine.	Metoodika ja analüüsi osakond koostöös teiste osakondadega	
11.	Muudatuste tegemine süsteemi, sh kasutajate blokeerimine ja andmete arhiveerimine lepingu lõpetamisel.	Statistika levi osakond koostöös metoodika ja analüüsi osakonnaga	
12.	Kasutajate teavitamine.	Metoodika ja analüüsi osakond	
Turvalise töökoha kasutamine			
13.	Kasutaja lepib kokku turvalise töökoha kasutamise aja ja koha (Tallinn või Tartu).	Statistika levi osakond	
14.	Kasutaja vastuvõtmine kokkulepitud ajal ja turvalisele töökohale juhatamine.	Statistika levi osakond	
15.	Vajadusel teadlase enda tarkvara	Statistika levi osakond	

	paigaldamine turvalisele töökohale.		
16.	Tulemi ülevaatamine ja väljastamine.	Metoodika ja analüüsi osakond	
17.	Küsimustele vastamine ja probleemide lahendamine.	Statistika levi osakond koostöös metoodika ja analüüsi osakonnaga	

*T on taotluse esitamise päev.